

Prima instanță: Judecătoria Comrat
Judecător: Hudoba V.V.
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat
Judecători: Colev G.P.
Curdov A.I.
Starciuc Șt.T.

ÎNCHEIERE

26 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecător: Tatiana Vieru

Judecătorii: Oleg Sternioală, Nicolae Craiu

examinând chestiunea admisibilității recursului declarat de Procuratura Generală și a recursului declarat de Ministerul Justiției,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tanasoglu Alexandru împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurii preventive sub formă de declarație de nepărsire a localității, înfăptuirii percheziției ilegale și atragerea ilegală la răspundere penală,

împotriva deciziei Curții de Apel Comrat din 17 noiembrie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției și apelul declarat de Procuratura Generală cu menținerea hotărârii Judecătoriei Comrat din 26 septembrie 2016 prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a ț ă:

La 07 iunie 2016, Tanasoglu Alexandru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurii preventive sub formă de declarație de nepărsire a localității, înfăptuirii percheziției ilegale și atragerea ilegală la răspundere penală.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 10 ianuarie 2014 de către secția urmărire penală a inspectoratului de poliție Comrat în lipsa unei bănuieli rezonabile privind prezența unei infracțiuni a fost intentată urmărirea penală în baza indicilor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, precum că în perioada 21 noiembrie 2009 – 02 octombrie 2011, prin abuz de

încredere a primit prin înșelăciune mijloace bănești de la Tanasoglu Andrei, fapt prin care i-a cauzat ultimului o daună considerabilă.

La 07 aprilie 2014, procurorul Procuraturii mun. Comrat a emis în privința sa o ordonanță privind recunoașterea în calitate de învinuit, care a fost înaintată în absența sa învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal. Totodată a fost emisă ordonanța de reținere pe numele său pentru înaintarea învinuirii.

Potrivit procesului verbal de reținere din 05 mai 2014, ora 17.30, a fost ilegal reținut de către colaboratorii comisariatului de poliție Comrat întru executarea ordonanței procurorului pentru înaintarea învinuirii.

În aceeași zi i-a fost înaintată învinuirea și i s-a adus la cunoștință ordonanța de recunoaștere în calitate de învinuit din 07 aprilie 2014.

După înaintarea învinuirii de către procurorul Procuraturii mun. Comrat, în privința sa a fost aplicată măsura preventivă sub formă de declarație de nepărăsire a localității pe un termen de 30 zile, în urma căreia a fost privat de posibilitatea de a se deplasa liber.

La 04 iunie 2014 procurorul procuraturii mun. Comrat a emis ordonanța de scoatere de sub urmărire penală în baza art. 275 pct. 3 Cod de procedură penală din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Menționează reclamantul că, odată cu emiterea ordonanței privind scoaterea sa de sub urmărire penală pe motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii, se confirmă încălcarea drepturilor constituționale și anume dreptul la libertate și inviolabilitate personală, dreptul la viața intimă, dreptul la bunuri personale și prevederile stipulate în art. 51 din Convenția Europeană pentru Drepturile și Libertățile Fundamentale ale Omului.

În conformitate cu art. 3 alin. (1) lit. a) și c) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală și efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice.

Indică că, în urma înfăptuirii ilegale a urmăririi penale, reținerea ilegală și aplicarea ilegală a măsurii preventive sub formă de declarație de nepărăsire a localității, înfăptuirea ilegală a percheziției și tragerea ilegală la răspundere penală, i-au fost cauzate suferințe psihice considerabile, astfel fiindu-i cauzată o daună morală esențială.

Mai indică reclamantul că, prin aplicarea interdicției la libera circulație i-au fost anulate planurile personale deoarece a fost privat de posibilitatea de a se deplasa peste hotare în scopul angajării la muncă, inclusiv și pentru restituirea mijloacelor bănești împrumutate.

Consideră reclamantul că, în scopul reparării prejudiciului moral, compensația bănească în sumă de 60 000 lei v-a fi echitabilă suferințelor pe care a fost nevoit să le suporte în rezultatul comiterii acțiunilor ilegale care au fost întreprinse în privința sa.

Solicită reclamantul încasarea prejudiciului moral în sumă de 60 000 lei, cauzat în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurii preventive sub formă de declarație de nepărsire a localității, efectuării percheziției ilegale și atragerea ilegală la răspundere penală.

Prin hotărârea Judecătorei Comrat din 26 septembrie 2016 acțiunea a fost admisă parțial. A fost dispusă încasarea sumei de 10 000 lei din contul bugetului de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Tanasoglu Alexandru cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurii preventive sub formă de declarație de nepărsire a localității, efectuării percheziției ilegale și atragerea ilegală la răspundere penală. În rest pretențiile au fost respinse.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 17 noiembrie 2016, au fost respinse apelul declarat de Ministerul Justiției și apelul declarat de Procuratura Generală cu menținerea hotărârii Judecătorei Comrat din 26 septembrie 2016.

În motivarea soluției sale instanța de apel a indicat că, prima instanță corect a concluzionat despre netemeinicia reținerii ilegale, aplicării măsurii preventive sub formă de declarație de nepărsire a localității, înfăptuirii percheziției corporale și atragerea ilegală la răspundere penală, prin care au fost limitate drepturile și libertățile lui Tanasoglu Alexandru, fapt care a fost confirmat prin ordonanța procurorului Procuraturii mun. Comrat privind încetarea procedurii penale din 04 iunie 2014, pe motivul nesăvârșirii infracțiunii imputate lui Tanasoglu Alexandru prevăzută de art. 190 alin. (4) Cod penal, ceea ce la rândul său presupune dreptul la compensarea prejudiciului moral cauzat (f.d.9-12).

Or, din materialele cauzei s-a constatat cu certitudine că, la data de 07 aprilie 2014 de către procurorul procuraturii Comrat a fost emisă ordonanța de reținere a lui Tanasoglu Alexandru pentru înaintarea învinuirii în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (4) Cod penal (f.d.5). Tanasoglu Alexandru, în cadrul urmăririi penale a fost reținut ilegal, după care față de ultimul a fost efectuată percheziția corporală, nefiind depistat și ridicat nimic. La fel în privința acestuia a fost aplicată și măsura preventivă sub formă de declarație de nepărsire a localității, cu tragerea ilegală la răspundere penală.

Invocând ilegalitatea deciziei instanței de apel, la data de 24 noiembrie 2016, reprezentantul Procuraturii Generale, procuror în Procuratura UTA Găgăuzia

Gheordieva D.Gh. a contestat-o cu recurs prin intermediul oficiului poștal, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Comrat din 17 noiembrie 2016, admiterea cererii de apel privind casarea hotărârii Judecătoriai Comrat din 26 septembrie 2016 cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, reclamantul nu a prezentat instanței careva dovezi concludente despre influența negativă a stării fizice sau psihice și înrăutățirea stării de sănătate în urma efectuării urmăririi penale. La fel reclamantul nu a dovedit că acțiunile organului de urmărire penală au fost ilegale.

La 13 decembrie 2016, reprezentantul Ministerului Justiției Olaru Sorin a depus cerere de recurs prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Comrat din 17 noiembrie 2016 și a hotărârii Judecătoriai Comrat din 26 septembrie 2016 cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs a invocat interpretarea eronată de către instanțele ierarhic inferioare a normelor de drept material, deoarece pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare întrunirea unor condiții speciale, inclusiv existența acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, care la caz nu au fost întrunite.

Examinând admisibilitatea recursurilor depuse de Procuratura Generală și Ministerul Justiției, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 17 februarie 2017, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 03 martie 2017, avocatul lui Tanasoglu Alexandru – Cociu M.P. a depus referință prin intermediul oficiului poștal, prin care a solicitat declararea recursurilor depuse de Procuratura Generală și Ministerul Justiției ca fiind inadmisibile.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, examinând temeiurile invocate în cererile de recurs în raport cu materialele pricinii civile, consideră că acestea sunt inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 431 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din actele cauzei se constată că, decizia Curții de Apel Comrat din 17 noiembrie 2016 a fost contestată prin intermediul oficiului poștal de către reprezentantul Procuraturii Generale, Gheordieva D.Gh. la data de 24 noiembrie 2016 și de către reprezentantul Ministerului Justiției Olaru Sorin la data de 13 decembrie 2016.

Astfel, instanța de recurs consideră că, recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat cererile de recurs în interiorul termenului de două luni.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Astfel, nu poate fi reținut drept temei al admisibilității recursului argumentul Ministerului Justiției precum că, în speță nu sunt întrunite condițiile necesare pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală în privința intimatului-reclamant Tanasoglu Alexandru, deoarece nu există o încheiere a judecătorului de instrucție sau a organului ierarhic superior prin care ar fi fost declarate ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

Or, potrivit art. 10 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art.6.

Astfel, articolul 6 lit. b) din Legea nominalizată, statuează expres că, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală. La caz Tanasoglu Alexandru prin ordonanța Procuraturii mun. Comrat din 04 iunie 2014, a fost scos de sub urmărire penală pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii (f.d.9-12).

Totodată, în art. 3 alin. (2) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 se stipulează expres că prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Celelalte argumente invocate de către recurenți în cererile de recurs nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor

de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei pentru casarea deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Codul de procedură civilă are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și de drept procedural, verificându-se exclusiv legalitatea deciziei adoptate, dar și nu temeinicia în fapt a acesteia.

Distinct de cele relatate, se reiterează că conform jurisprudenței degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, recursurile trebuie să fie efective, adică să dispună de puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (speța Purcell c. Irlandei, decizia cu privire la admisibilitate din 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocate în speță sunt similare celor indicate în procesul judecării pricinii, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat deja în modul corespunzător.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

În circumstanțele sus relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Procuratura Generală și recursul declarat de Ministerul Justiției, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a), art. 440 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de Procuratura Generală și recursul declarat de Ministerul Justiției, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Judecătorul:

Tatiana Vieru

Judecătorii

Oleg Sternioală

Nicolae Craiu